

การหักกลบลบหนี้ในคดีล้มละลาย

ชีพ จุลมนต์*

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 102 บัญญัติว่าเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิขอรับชำระหนี้เป็นหนี้ลูกหนี้ในเวลาที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ถึงแม้ว่ามูลแห่งหนี้ทั้งสองฝ่ายจะไม่มีวัตถุเป็นอย่างเดียวกันก็ดี หรืออยู่ในเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลาที่ดี ก็อาจหักกลบลบกันได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้สิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้ภายหลังที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว

เรื่องการหักกลบลบหนี้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 341 จนถึงมาตรา 348

ในมาตรา 341 กฎหมายบัญญัติว่า ถ้าบุคคลสองคนต่างมีความผูกพันซึ่งกันและกัน โดยมูลหนี้หนึ่งมีวัตถุเป็นอย่างเดียวกันและหนี้ทั้งสองรายถึงกำหนดชำระไซ้ ท่านว่าลูกหนี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งย่อมจะหลุดพ้นจากหนี้ของตนด้วยหักกลบลบกันได้เพียงเท่าจำนวนที่ตรงกัน ในมูลหนี้ทั้งสองฝ่ายนั้น เว้นแต่สภาพแห่งหนี้ฝ่ายหนึ่งจะไม่เปิดช่องให้หักกลบลบกันได้

จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 341 จะเห็นได้ว่าการที่บุคคลสองฝ่ายต่างก็เป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้ซึ่งกันและกันจะทำการหักกลบลบหนี้กันได้มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญ 2 ประการ คือวัตถุแห่งหนี้ต้องเป็นอย่างเดียวกัน และหนี้ทั้งสองรายต้องถึงกำหนดชำระแล้ว แต่ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 102 กฎหมายบัญญัติว่า ถึงแม้ว่ามูลแห่งหนี้ทั้งสองฝ่ายจะไม่มีวัตถุเป็นอย่างเดียวกันก็ดี หรืออยู่ในเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลาที่ดีก็อาจหักกลบลบหนี้กันได้เพราะฉะนั้นหลักในมาตรา 341 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้นำมาใช้เกี่ยวกับการหักกลบลบหนี้ในคดีล้มละลาย ทั้งนี้เพราะกฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์ที่จะชำระสะสางหนี้สินของลูกหนี้ให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว ตามมาตรา 9 (3) หนี้ไม่ถึงกำหนดชำระก็นำมาฟ้องเป็นคดีล้มละลายได้ ตามมาตรา 94 หนี้ที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระกฎหมายก็ให้นำมาขอรับชำระหนี้ได้ เรื่องการหักกลบลบหนี้มาตรา 102 บัญญัติว่าหนี้ที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระก็ยอมให้นำมาหักกลบลบหนี้กันได้ และแม้ว่าวัตถุแห่งหนี้จะไม่ตรงกันก็เอามาตีราคากัน มาหาข้อยุติให้ตรงกันว่าจะตีราคาเป็นเงินเท่าไร แล้วก็เอามาหักกลบลบหนี้กันได้

* ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา

ถ้อยคำในตัวของมาตรา 102 กฎหมายเริ่มต้นใช้ถ้อยคำว่า ถ้าเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิขอรับชำระหนี้ได้ เจ้าหนี้คนนั้นก็มิมีสิทธิขอหักกลบลบหนี้ในส่วนที่ตนเป็นหนี้ลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้ว กฎหมายไม่ได้บัญญัติว่าเจ้าหนี้คนนั้นจะต้องไปยื่นคำขอรับชำระหนี้ในส่วนของตนภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 91 เสียก่อน ปกติแล้วเจ้าหนี้ที่เป็นหนี้เงินทุกคนต้องไปยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 91 ถ้าไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ก็เป็นอันหมดสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย แต่เรื่องการหักกลบลบหนี้นั้นแม้เจ้าหนี้จะไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในส่วนของตนไว้ก็สามารถขอหักกลบลบหนี้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1303/2501

การหักกลบลบหนี้ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ผู้ล้มละลายนั้น ย่อมทำได้โดยเจ้าหนี้แสดงเจตนาไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั้นก็อันระงับไป ไม่จำเป็นต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้เสียก่อนจึงจะหักกลบลบหนี้กันได้พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 102 เป็นเพียงบทขยายความของการหักกลบลบหนี้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น

ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1303/2501 ศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ด้วยว่า การขอหักกลบลบหนี้ในคดีล้มละลายให้กระทำโดยแสดงเจตนาไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ซึ่งจะแตกต่างจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 342 ที่บัญญัติว่าการหักกลบลบหนี้ นั้นทำได้ด้วยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งแสดงเจตนาไปยังอีกฝ่ายหนึ่ง เนื่องจากลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้วศาลฎีกาจึงวางหลักว่า ถ้าเจ้าหนี้จะขอหักกลบลบหนี้ให้แสดงเจตนาไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แทน เพราะว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจจัดการทรัพย์สินแทนลูกหนี้ เพราะฉะนั้นก็ต้องแสดงเจตนาไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

การที่เจ้าหนี้จะแสดงเจตนาขอหักกลบลบหนี้ไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่จำเป็นต้องแสดงเจตนาภายใน 2 เดือน ตามมาตรา 91 เพราะไม่ใช่เรื่องการขอรับชำระหนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3356/2524

การหักกลบลบหนี้ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 102 ให้กระทำได้แม้มูลแห่งหนี้ทั้งสองฝ่ายจะไม่มีวัดดูอย่างเดียวกัน หรืออยู่ในเงื่อนไข หรือเงื่อนไขเวลาก็ตาม ธนาคารผู้ร้องเป็นเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิขอรับชำระหนี้ และมีหนี้ที่จะต้องคืนเงินที่รับฝากแก่จำเลย จึงมีสิทธิหักกลบลบหนี้ โดยแสดงเจตนาขอหักกลบลบหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตาม

พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 102 ได้ แม้จะไม่ได้แสดงเจตนาต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามมาตรา 91 ก็ตาม เพราะกรณีมิใช่ธนาคารผู้ร้องร้องขอรับชำระหนี้

เจ้าหนี้ที่จะขอหักกลบลบหนี้ได้ในเบื้องต้นเขาต้องมีสิทธิขอรับชำระหนี้ได้เสียก่อน ซึ่งมาตรา 94 จะวางกรอบไว้ว่าหนี้ใดบ้างที่จะนำมาขอรับชำระหนี้ได้หรือไม่ได้ ในเบื้องต้นมูลแห่งหนี้ต้องเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ โดยมีข้อยกเว้นในมาตรา 94 (1) และ (2) สำหรับหนี้ที่ขาดอายุความแล้วนำมาขอรับชำระหนี้ไม่ได้ต้องห้ามตามมาตรา 94 (1) เมื่อไม่สามารถนำมาขอรับชำระหนี้ได้ก็นำมาขอหักกลบลบหนี้ไม่ได้เช่นเดียวกัน

คำพิพากษาฎีกาที่ 1607/2528

ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 102 กรณีจะหักกลบลบหนี้ในคดีล้มละลายได้นั้น หนี้จะต้องเป็นหนี้ซึ่งเจ้าหนี้มีสิทธิขอรับชำระหนี้ได้ เมื่อเชื่อกที่ผู้ร้องยกขึ้นอ้างเพื่อขอหักกลบลบหนี้กับหนี้ของตนนั้นลงวันที่ส่งจ่ายเงินในวันที่ 3 พฤษภาคม 2522 แต่จำเลยถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2523 ในวันที่ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เชื่อนั้นจึงขาดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1002 และเป็นหนี้ที่จะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ ผู้ร้องยอมไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ตามเชื่อดังกล่าว เพราะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 94 (1) เมื่อผู้ร้องไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ ผู้ร้องก็จะขอให้หักกลบลบหนี้ตามมาตรา 102 หาได้ไม่

หลักกฎหมายดังกล่าวก็จะตรงกันข้ามกับการหักกลบลบหนี้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากมาตรา 344 บัญญัติว่า สิทธิเรียกร้องใดยังมีข้อต่อสู้สิทธิเรียกร้องนั้นท่านว่าหาอาจจะเอามาหักกลบลบหนี้ได้ไม่ อนึ่ง อายุความยอมไม่คัดร่อนการหักกลบลบหนี้แม้สิทธิเรียกร้องขาดอายุความแล้ว แต่ในเวลาที่จะหักกลบลบกับสิทธิเรียกร้องฝ่ายอื่นได้นั้นสิทธิยังไม่ขาดอายุความ หมายความว่าถ้าเป็นทางแพ่งทั่วไปแม้วันที่แสดงเจตนาหักกลบลบหนี้สิทธิเรียกร้องฝ่ายหนึ่งจะขาดอายุความแล้วก็ไม่เป็นไร หากนับย้อนหลังไปที่วันซึ่งสิทธิเรียกร้องทั้งสองฝ่ายถึงกำหนดชำระตรงกันยังไม่ขาดอายุความ แต่พอมาเป็นคดีล้มละลายศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเนื่องจากสิทธิเรียกร้องที่ขาดอายุความ

นำไปขอรับชำระหนี้ไม่ได้ตามมาตรา 94 (1) เมื่อขอรับชำระหนี้ไม่ได้ก็ไม่มีสิทธิหักกลบลบหนี้

มีประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องการหักกลบลบหนี้อีกหนึ่งประเด็นเกี่ยวกับเรื่องการชำระหรือใช้เงินค้ำหุ้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1119 วรรคสอง บัญญัติว่า ในการใช้เงินเป็นค้ำหุ้นนั้นผู้ถือหุ้นจะหักหนี้กับบริษัทหาได้ไม่ หมายความว่า แม้บริษัทจะเป็นหนี้เรา เราก็ต้องชำระเงินค้ำหุ้นให้บริษัท กฎหมายห้ามมิให้หักกลบลบหนี้เนื่องจากในขณะจดทะเบียนบริษัทนั้นมาตรา 1110 กำหนดให้ใช้เงินค้ำหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าเท่านั้น และมาตรา 1120 บัญญัติว่า บรรดาเงินค้ำหุ้นซึ่งยังจะต้องส่งอีกนั้นกรรมการจะเรียกให้ผู้ถือหุ้นส่งใช้เสียเมื่อใดก็ได้ เมื่อบริษัทถูกฟ้องล้มละลายและศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ อำนาจของกรรมการที่จะกระทำการแทนบริษัทหมดไป อำนาจตกอยู่แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะเรียกผู้ถือหุ้นของบริษัทลูกหนี้ให้ชำระค้ำหุ้นที่ค้าง โดยมีหนังสือทวงหนี้ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 119 ให้ผู้ถือหุ้นชำระค้ำหุ้นที่ค้าง มีปัญหาว่าจะนำหลักของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1119 วรรคสอง มาใช้ในคดีล้มละลายด้วยหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 701/2513

ผู้ร้องเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดและยังค้างชำระเงินค้ำหุ้นอยู่ แต่ผู้ร้องก็เป็นเจ้าหนี้บริษัทเพราะได้ชำระหนี้แทนไปในฐานะผู้ค้ำประกัน ต่อมาเมื่อบริษัทล้มละลายและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งให้ชำระเงินค้ำหุ้น ผู้ร้องจะขอให้เอาหนี้ดังกล่าวนี้หักกลบลบกันหาได้ไม่ (ประชุมใหญ่ครั้งที่ 16/2513)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2372/2528

พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 102 บัญญัติยกเว้นเฉพาะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 341, 342 เท่านั้นว่า หนี้ซึ่งหักกลบลบกันไม่ได้ตามมาตรา 341, 342 นั้น ย่อมหักกลบลบกันได้ในกรณีที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ไม่รวมถึงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1119 ซึ่งบัญญัติห้ามเด็ดขาดมิให้ผู้ถือหุ้นหักหนี้กับบริษัท ดังนั้น ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทลูกหนี้ (จำเลย) จึงจะขอหักหนี้ค้ำพิมพ์หนังสือที่บริษัทลูกหนี้ (จำเลย) เป็นหนี้อยู่กับหนี้ค้ำหุ้นที่ผู้ร้องค้างชำระบริษัทลูกหนี้ (จำเลย) ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 102 หาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4853/2551

ในการใช้เงินเป็นค่าหุ้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1119 วรรคสอง บัญญัติห้ามโดยเด็ดขาดมิให้หักหนี้กับบริษัท โจทก์ในฐานะผู้ถือหุ้นบริษัทจำเลยจึงไม่อาจยกบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 102 มาขอหักหนี้กับหนี้ สิทธิไต่เบี่ยตามสัญญาค้ำประกันที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ได้รับชำระหนี้แล้วได้

สรุปว่าไม่สามารถขอหักกลบลบหนี้กับค่าหุ้นที่ค้างชำระได้ ยังมีตัวอย่างเพิ่มเติมว่า เมื่อเป็นหนี้ที่ฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ ซึ่งนำมาขอรับชำระหนี้ไม่ได้ก็ขอหักกลบลบหนี้ไม่ได้เช่นเดียวกันคือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 41/2525

ผู้ร้องอ้างว่าจำเลยยืมเงินไปใช้ แต่ไม่มีหลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือลงลายมือชื่อจำเลยเป็นผู้ยืม จึงเป็นหนี้ที่ฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 ซึ่งเป็นหนี้ที่ขอรับชำระไม่ได้ในคดีล้มละลาย ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิจะนำมาหักกลบลบหนี้ได้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 102 ประกอบด้วย มาตรา 94 (1)

การขอหักกลบลบหนี้ต้องกระทำก่อนที่สิทธิของเจ้าหนี้จะสิ้นสุดลง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1720/2525

แม้ว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 จะให้สิทธิแก่ผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้กับจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้หักกลบลบหนี้กันได้ แต่วิธีหักกลบลบหนี้ก็ต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 342 โดยแสดงเจตนาแก่อีกฝ่ายหนึ่ง ปรากฏว่าเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยอายัดเงินที่ผู้ร้องเป็นลูกหนี้จำเลยและให้ส่งเงินนั้นแก่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้ร้องได้ส่งเงินฝากดังกล่าวให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โดยไม่แสดงเจตนาขอหักกลบลบหนี้ หนี้เงินฝากระหว่างจำเลยที่ 1 กับผู้ร้องเป็นอันระงับลง สิทธิที่จะหักกลบลบหนี้ย่อมสิ้นสุดลงผู้ร้องไม่มีสิทธิขอหักกลบลบหนี้

สรุปว่าการที่จะหักกลบลบหนี้ได้ทั้งสองฝ่ายจะต้องอยู่ในสถานะที่ต่างก็เป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้ซึ่งกันและกัน

การหักกลบลบหนี้เป็นสิทธิโดยชอบ

มีประเด็นข้อกฎหมายอีกว่า การที่เจ้าหนี้คนหนึ่งใช้สิทธิหักกลบลบหนี้เป็นการทำให้เจ้าหนี้อื่นเสียเปรียบตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 115 ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขอให้เพิกถอนการกระทำได้หรือไม่ ซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยว่าไม่ใช้กรณีตามมาตรา 115

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2453/2527

ธนาคารผู้คัดค้านโอนเงินฝากประจำของลูกหนี้ที่ 2 ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดลูกหนี้ที่ 1 ไปเข้าบัญชีกระแสรายวันของลูกหนี้ที่ 1 เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2522 เป็นการชำระหนี้ที่ลูกหนี้ที่ 1 เป็นหนี้เบิกเงินเกินบัญชีธนาคารเพื่อหักหนี้ เกิดจากหนังสือค้ำประกันยินยอมการหักบัญชีเงินฝากประจำชำระหนี้ระหว่างลูกหนี้ที่ 2 กับธนาคารผู้คัดค้าน เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2520 ก่อนมีการขอให้ลูกหนี้ทั้งสองล้มละลายเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2522 ธนาคารผู้คัดค้านในฐานะเจ้าหนี้ของจำเลยที่ 2 ในมูลหนี้ค้ำประกัน และเป็นลูกหนี้ของจำเลยที่ 2 ในมูลหนี้เงินฝากประจำที่ธนาคารรับฝากไว้ แม้ว่าจะไม่มีข้อตกลงดังกล่าว ธนาคารผู้คัดค้านก็มีสิทธิที่จะหักกลบลบหนี้ระหว่างหนี้ตามสัญญาค้ำประกันกับมูลหนี้เงินฝากประจำนั้นได้ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 102 ทั้งตามมาตรา 115 ใช้คำว่าลูกหนี้ได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำ มุ่งถึงกิริยาที่ยินยอม มิได้ใช้คำว่าผู้อื่นทำด้วยความยินยอมของลูกหนี้ดังนี้ จึงถือไม่ได้ว่าลูกหนี้ที่ 2 ได้กระทำหรือยินยอมให้ธนาคารผู้คัดค้านกระทำการโอนบัญชีและหักหนี้เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2522 ในระหว่างระยะเวลา 3 เดือน ก่อนมีการขอให้ล้มละลาย โดยมุ่งหมายให้ธนาคารผู้คัดค้าน ได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่นตามมาตรา 115 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขอให้เพิกถอนการโอนดังกล่าวไม่ได้ (ประชุมใหญ่ครั้งที่ 8/2527)

การหักกลบลบหนี้ตามมาตรา 102 ยังมีถ้อยคำที่บัญญัติว่า เจ้าหนี้ต้องเป็นหนี้ลูกหนี้ในเวลาที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หมายความว่า ถ้าเจ้าหนี้เป็นหนี้ลูกหนี้หลังจากลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ก็ไม่เข้าเงื่อนไขที่จะมาหักกลบลบหนี้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 450/2536

แม้จำเลยจะสลักหลังจำนำใบรับฝากเงินประจำให้ผู้ร้องไว้เพื่อเป็นประกันหนี้ของจำเลยที่มีอยู่แล้วหรือที่จะมีขึ้นในอนาคตและตกลงยอมให้ผู้ร้องหักเงินฝากดังกล่าวชำระหนี้ของจำเลยที่ค้างชำระต่อผู้ร้องได้ แต่เงินฝากประจำที่จำเลยฝากไว้กับผู้ร้องนั้นย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้องตั้งแต่มีการฝากเงินแล้ว จำเลยผู้ฝากคงมีเพียงสิทธิที่จะถอนเงินฝากไปได้ และผู้ร้องคงมีหน้าที่ต้องคืนเงินให้ครบจำนวนที่ขอถอนเท่านั้น จึงมิใช่การส่ง

มอบสังหาริมทรัพย์ของจำเลยให้แก่ผู้ร้องตามลักษณะจำนำ ผู้ร้องจึงมิใช่เจ้าหนี้มีประกันตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 6 ผู้ร้องมีสิทธิขอจำนำเงินฝากประจำของจำเลยมาหักกลบลบหนี้กับจำเลยได้ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 102 แต่ดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่ผู้ร้องนำเข้าฝากบัญชีกระแสรายวันของจำเลยเรื่อยมาจนถึงเวลาภายหลังที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ดอกเบี้ยและเงินฝากตามบัญชีกระแสรายวันที่ผู้ร้องนำมาขอหักกลบลบหนี้จึงมิใช่เป็นเงินที่ผู้ร้องเป็นหนี้จำเลยในเวลาที่มิคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจหักกลบลบหนี้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4603/2542

ผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้ที่มีสิทธิขอรับชำระหนี้เป็นหนี้ลูกหนี้ (จำเลย) ในเวลาที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ จะขอใช้สิทธินำเงินฝากประจำพร้อมดอกเบี้ยของลูกหนี้ (จำเลย) มาหักกลบลบหนี้กับเงินที่ศาลอนุญาตให้ผู้ร้องได้รับชำระหนี้แล้วตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้หรือไม่ จะต้องพิจารณาว่าในวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ (จำเลย) เด็ดขาดนั้น ผู้ร้องเป็นหนี้ลูกหนี้ (จำเลย) เป็นเงินต้นพร้อมทั้งดอกเบี้ยเพียงใดแล้วจึงนำมาหักกลบลบหนี้กับลูกหนี้ (จำเลย) ได้ ดังนั้น ผู้ร้องจึงนำดอกเบี้ยของลูกหนี้ (จำเลย) ที่เกิดขึ้นภายหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วมาหักกลบลบหนี้ตามมาตรา 102 ไม่ได้

ในตอนท้ายของมาตรา 102 ยังบัญญัติอีกว่า ถ้าเจ้าหนี้ได้สิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้ภายหลังที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วก็จะนำมาหักกลบลบหนี้ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3194/2540

ผู้ร้องเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของจำเลยที่ 2 โดยผู้ร้องมีสิทธิได้รับค่าเสียหายเดือนละ 50,000 บาท นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2528 จนกว่าจำเลยที่ 2 และบริวารจะออกไปจากที่พิพาท จึงเท่ากับศาลพิพากษากำหนดค่าเสียหายให้ผู้ร้องได้รับเป็นรายเดือนทุกเดือนไปจนกว่าจำเลยที่ 2 จะส่งมอบที่ดินและอาคารพิพาทให้ผู้ร้อง ดังนั้น มูลหนี้รายนี้จึงสามารถแบ่งแยกกันได้ว่าค่าเสียหายเดือนใดเกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ถ้าหากค่าเสียหาย เดือนใดที่ผู้ร้องมีสิทธิได้รับก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ 2 ก็ย่อมมีสิทธินำมาหักกลบลบหนี้ได้ แต่ภายหลังจำเลยที่ 2 ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวในวันที่ 16 เมษายน 2529 แล้ว มูลหนี้ค่าเสียหายนับแต่วันที่ 16 เมษายน 2529 เป็นต้นไปจึงเป็นสิทธิเรียกร้องที่ผู้ร้องได้รับภายหลังจากมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเข้าช้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 102 ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธินำค่าเสียหายส่วนนี้มาหักกลบลบหนี้